

DONOŠENJE ODLUKE I PLANIRANJE OPERACIJE (BOJA)

Savremena borbena dejstva karakterisaće upotreba sredstava za masovno uništenje i angažovanje brzih jedinica (tenkovskih, motomehanizovanih i desantnih), sposobnih za eksploataciju učinaka tih sredstava. Ona će zahtevati brz i efikasan rad komandi u donošenju odluka, njihovo prenošenje jedinicama i pravovremeno reagovanje na sve promene situacije u pripremnom periodu i u toku borbenih dejstava. Svaka sporost i odugovlačenje u radu komandi, neizbežno će dovesti u pitanje izvršenje postavljenog zadatka, u jače izraženoj formi nego u ranijim ratovima. Da bi mogli komandovati jedinicama u ovako složenoj situaciji od starešina i komandi se zahteva velika umešnost u organizovanju rada.

U pripremnom periodu operacije i boja, komande operativnih i taktičkih jedinica izvršavaće mnogobrojne zadatke: prikupljati podatke o neprijatelju i zemljištu u zoni predstojećih dejstava, procenjivati situaciju i donositi odluku, grupisati snage, izvoditi prethodna dejstva, organizovati borbeno i pozadinsko obezbeđenje itd.

Analiza rada komandi na svakom od ovih zadataka, prevazilazila bi obim ovog članka, te će se zbog toga ograničiti samo na rad komandanta i štaba na pripremi i donošenju odluke i planiranju operacije i boja.

U dosadašnjoj praksi, rad komandanta i komandi u pripremi operacije i boja imao je dva perioda: pripremu i donošenje odluke i planiranje. Takva podela u organizovanju rada bila je u svim komandama, naročito kod operativnih jedinica (armiji i korpusu), i divizije.

Veliki broj poslova koje treba obaviti u kratkom vremenu, česte i brze promene situacije uslovljene dejstvom nuklearnih sredstava i manevrom snaga zahtevaju promenu metoda rada u pripremi i donošenju odluke i planiranju operacije i boja. Period pripreme i donošenja odluke neće se moći vremenski odvojiti od perioda planiranja. Radi dobitka u vremenu, još u toku pripreme i donošenja odluke vršiće se i planiranje, tako da će se ova dva perioda međusobno ispreplitati. Međutim, to nam ne sme otežati da uočimo bitnu razliku u njihovom sadržaju. Celokupno planiranje u pripremnom periodu do donošenja odluke treba da polazi od prikupljenih podataka o neprijatelju, proračuna o mogućnosti upotrebe njegovih i sopstvenih snaga po prostoru i vremenu i drugih elemenata koji su neophodni da bi komandant doneo najcelishodniju odluku.

Posle donošenja odluke u komandi se do nužnih detalja konkretizuju svi njeni elementi i načini sprovođenja. Prema tome, celokupno planiranje treba da je podređeno: a) pripremi podataka za donošenje odluke i b) iznalaženje najcelishodnijih postupaka za izvršenje.

Komande korpusa i armije najčešće će dobijati zadatak pismeno. No, može i drugim putem, na primer, usmeno na komandnom mestu pretpostavljene komande, ili na svom komandnom mestu. Kratko vreme za pripremu operacije (boja) neće dozvoljavati komandantu da potčinjenima u svim slučajevima izdaje zadatak na zemljištu. Međutim, kad god je moguće treba težiti da se starešinama taktičkih jedinica, naročito puka i niže, izdaje zapovest na zemljištu, jer će lakše i brže shvatiti dobijeni zadatak, zamisao i odluku pretpostavljenog.

U dosadašnjoj obuci u školama, koristeći se iskustvima iz rata, pretpostavljena komanda je potčinjenu uključivala u organizacioni proces od momenta kad joj je izdala borbeni zadatak. Postavlja se pitanje — da li kratkoća vremena za pripremu i organizovanje operacije i boja zahteva izmene i primenu drugih mogućnosti? Mišljenja sam da bi viša komanda mogla i trebalo da neposredno potčinjenu što pre uključi u organizacioni proces.

Za uključivanje potčinjene komande u rad na pripremi i organizovanju operacije i boja postoje tri varijante.

Prvom varijantom se predviđa uključivanje na bazi osnovne zamisli pretpostavljenog komandanta. Njegova osnovna zamisao može se preneti usmeno ili pismeno. Bilo bi korisno — kad se predviđa takav postupak i kad je u skladu sa drugim okolnostima, da u višu komandu dođe komandant, načelnik štaba, ili operativni oficir iz potčinjene jedinice, sasluša osnovnu zamisao pretpostavljenog i prenese je svojoj komandi. Takvim postupkom dobilo bi se u vremenu koje ne bi bilo malo — iznosilo bi period koji je potreban pretpostavljenoj komandi za rad od momenta donošenja komandantove zamisli do donošenja odluke, što u operativnim jedinicama traje od 8 do 12 časova.

Drugom varijantom se predviđa da pretpostavljena komanda izda prethodna naređenja na osnovu kojih bi niže komande obavile deo poslova koje moraju izvršavati u procesu pripreme. Ta naređenja treba da po sadržaju i obimu budu takva da omogućće brzo izvršavanje najvažnijih poslova oko organizovanja izviđanja, pripreme snaga za pokret, izvršenja pokreta, izvođenja prethodnih dejstava itd. U ovim naređenjima može se potčinjenoj komandi ukazati na zadatak i zonu u kojoj će izvoditi borbena dejstva. Na osnovu tih podataka potčinjena komanda može da obavi niz važnih poslova dok viša komanda obavlja poslove na pripremi i donošenju odluke i planiranju operacije. Naređenja ove vrste moraju biti u punom skladu sa odlukom pretpostavljenog komandanta.

Trećom varijantom se predviđa uključivanje potčinjenih komandi u organizacioni proces na osnovu odluke (zapovesti) pretpostavljenog.

Kojom će se od pomenutih varijanti komandant više koristiti može biti uslovljeno vremenom koje ima za pripremu operacije i boja, opštom situacijom na frontu, a posebno stanjem i položajem sopstvenih snaga. Ako su jedinice bliže predviđenoj zoni borbenih dejstava, a vreme ograničeno za pripremu operacije (boja) ili se situacija na frontu brzo menja, korisno je da pretpostavljena komanda što pre orijentise potčinjene i da ih uključi u organizacioni proces, bilo na bazi osnovne zamisli ili prethodnih naređenja. Priremenom ovakvog postupka dobija se više vremena i stvaraju povoljniji uslovi za rad nižih komandi.

Jasno je da odluka pretpostavljenog daje potčinjenoj komandi najvažnije elemente za rad. Ti elementi se u principu više ne menjaju. Prema tome, mere koje i niža komanda bude preduzimala na bazi te odluke načelno neće trpeti promene. Međutim, kad potčinjena komanda počinje organizacioni proces na bazi zamisli ili prethodnih naređenja, to neće biti slučaj. Zato treba voditi računa da osnovna zamisao i prethodna naređenja koja se dostavljaju potčinjenim budu što adekvatniji situaciji i odluci koja će uslediti, kako rad nižih komandi ne bi trpeo velike korekcije ili bio uzaludan.

Postupak i rad komande po prijemu borbenog zadatka. Veoma je važno da se poslovi u komandi odvijaju planski po utvrđenom vremenu. Prva je dužnost komandanta i komande da pri proučavanju zadatka sagledaju koliko imaju vremena od prijema zadatka do njegovog izvršenja.

Na osnovu toga komandant treba da (orijentirno) odredi vreme za obavljanje poslova u svojoj i potčinjenim komandama. Kad određuje vreme za rad pojedinih komandi, on mora da vodi računa i o vremenu kao doba dana. Operativne i komande taktičkih združenih jedinica mogu poslove na pripremi, donošenju odluke i planiranju obavljati danju i noću, dok komandama nižih taktičkih jedinica treba omogućiti što više vidnog vremena.

Bilo bi pogrešno proračunavati vreme u toku procene situacije ili posle donošenja osnovne zamisli. Osnove tog proračuna moraju biti postavljene pre početka procesa pripreme u donošenju odluke, zbog toga što u proračunu mora biti planiran i sam proces pripreme i donošenja odluke. Ovaj proračun je u najtešnjoj vezi sa vremenom koje pretpostavljena komanda mora obezbediti svojim potčinjenim u pripremi operacije i boja.

Bilo bi korisno da komanda koja naređuje izvođenje operacije (boja) izradi plan obavljanja svih zadataka u pripremnom periodu. Na primer, ako armija naređuje korpusu izvođenje operacije, trebalo bi da izradi plan izvršenja priprema, precizirajući vreme za rad komandi korpusa, divizije, puka i bataljona. Ovim bi se zagarantovalo da svaka komanda od opšte raspoloživog vremena dobije optimalno vreme za svoj rad.

Na osnovu planiranja i određivanja vremena za rad nižih jedinica koje sačinjavaju taktičku ili operativnu celinu, pretpostavljena komanda dolazi do zaključka kada i u kom obimu je moguće izvršiti najvažnije radnje u pripremnom periodu, a analogno tome

i da dođe do realnih zaključaka o određivanju najcelishodnijeg vremena gotovosti potčinjenih jedinica.

Ako pretpostavljena komanda ne planira vreme potčinjenim komandama, komandant posle proučavanja zadatka u proračunu utvrđuje vreme:

upoznavanje štaba sa dobivenim zadatkom i saopštenja osnovne zamisli;

pripreme i podnošenje predloga (ukoliko se predviđa);

objavljivanje odluke;

dostavljanja zapovesti (direktive) potčinjenim jedinicama.

Pošto organizovanje sadejstva zahteva istovremeno učešće pretpostavljene komande i potčinjenih u isto vreme i na istom mestu, pretpostavljeni starešina mora usklađivati to vreme.

Posle prijema zadatka potrebno je odmah utvrditi rokove za izviđanje, izvođenje prethodnih dejstava, grupisanje snaga, uređivanje zemljišta i slično, kako bi komanda mogla izdati prethodna naređenja za obavljanje tih zadataka.

PROCENA SITUACIJE

Metod procene situacije treba da odgovara uslovima u kojima će se pripremiti operacija i boj (ograničeno vreme za rad komandi i starešina, mogućnost neprijatelja da brzo izmeni situaciju u svoju korist), što nameće potrebu izmene dosadašnjeg načina rada.

Ceste promene situacije i kratko vreme za pripremu borbenih dejstava zahtevaće da komandant u većini slučajeva sam (ili uz kratku konsultaciju najbližih saradnika) ceni situaciju, donosi zamisao i donese odluku za predstojeća dejstva. Ovo nalaže potrebu da komandant i štab stalno poznaju stanje, položaj i situaciju kod neprijatelja i sopstvenih jedinica. Potrebno je, takođe, da sve starešine i komande neprekidno i pre prijema borbenog zadatka izučavaju zemljište na širim prostranstvima. Sopstvene snage i zemljište su sastavni elementi procene situacije u svim uslovima, pa ukoliko se dobro poznaju pre prijema zadatka, svakako će pozitivno uticati na kvalitet procene situacije. To će omogućiti komandantu da odvoji više vremena za procenu neprijatelja.

U proceni situacije, u prvi plan treba istaći mogućnost neprijatelja u nuklearnim, hemijskim i biološkim sredstvima i izvući što realniji zaključak o namerama i najverovatnijem planu upotrebe ovih sredstava po mestu i vremenu. Pravilna procena pozitivno će uticati na pravilnost izvlačenja daljnih zaključaka koji se odnose na određivanje težišta i oblika manevra neprijatelja, i analogno tome, na iznalaženje sopstvenih mera i postupaka koje treba preduzeti u pripremnom periodu kao i u toku same operacije, da bi se uspešno izvršio dobiveni zadatak.

Ima slučajeva da se u rešavanju taktičko-operativnih zadataka na manevrima i vežbama prilikom procene neprijatelja, težište ne usmerava na procenu upotrebe nuklearnih, hemijskih i bioloških sredstava. Za to ima, po mom mišljenju, više razloga. Prvi je što se

nuklearna i hemijska sredstva tretiraju kao sredstva podrške, a ne kao sredstava za masovno uništenje. To je i razlog što se u proceni situacije upotreba ovih sredstava razmatra u drugom planu i ne dobija određeno mesto po uticaju na tok borbenih dejstava. Drugi je što su dejstva neprijatelja nuklearnim sredstvima u mirnodopskoj obuci zamišljena (demonstracija dejstava nuklearnih b/s je još slaba). I, treći, što se ne daju sasvim realni podaci o učincima nuklearnih i hemijskih sredstava, a u najvećem broju slučajeva izbegava se davanje podataka o upotrebi bioloških sredstava.

Potrebe savremenije obuke starešinskog kadra nameću da sadržaj zadataka i dinamike borbe za sve vrste vežbi odražava što približniju situaciju eventualnog rata, u kome će najvažnije mesto imati nuklearna, hemijska i biološka borbeni sredstva.

Starešine se mogu obučavati da dobro cene situaciju i pravilno donose odluku, pored ostalog, ako svoj rad zasnivaju na realnim postavkama operativno-taktičkog zadatka. To nameće potrebu da se na razradi zadataka i rukovođenju svim vrstama vežbi angažuju starešine koje ispoljavaju puno smisla za ove poslove, dobro poznaju upotrebu i učinke najsavremenijih borbenih sredstava, koncepciju i upotrebu sopstvenih i neprijateljskih snaga.

Nedavanje pravog mesta i uloge savremenim borbenim sredstvima i mirnodopskoj obuci može imati vrlo teške posledice.

Pri proceni sopstvenih snaga, kada su podržane ili raspoložu nuklearnim borbenim sredstvima treba najpre sagledati mogućnosti učinka, najrentabilnije ciljeve i vreme upotrebe, pa iz toga izvesti zaključak koliko mogu uticati na izmenu situacije ako se pravilno upotrebe. Pravilno izveden zaključak o upotrebi vlastitih nuklearnih sredstava — ne gubeći iz vida najverovatniji način dejstva neprijatelja, uslove zemljišta i vreme — ima odlučujući značaj za izbor najcelishodnijeg rešenja za upotrebu ostalih rodova i vidova.

U nuklearnom ratu zemljište ima veliki uticaj na dejstvo trupa. Ceneći ovaj elemenat nužno je sagledati mogućnosti koje ono pruža neprijatelju i nama za marševanje i kretanje uopšte, i za razvoj borbe u napadu i odbrani. Savremena sredstva naoružanja i mehanizacije u stanju su da brzo menjaju karakteristike zemljišta, da ga brzo učine i za duži period neupotrebljivim za pokret, dejstvo ili boravak trupa. Prilikom analize ovog elementa, pored ostalog, treba doći do zaključka šta jedna od protivničkih strana, upotrebom nuklearnih sredstava i mehanizacije, može učiniti da bi drugoj onemogućila ili otežala korišćenje zemljišnih uslova u pripremi i izvođenju borbenih dejstava.

Velika dinamičnost borbenih dejstava zahteva da se u toku procesa u što tešnjoj povezanosti sagledavaju vreme i prostor. Da bi se dobio realan uvid o vremenu i prostoru neophodno je prethodno konstatovati gde se u momentu procene situacije nalaze sopstvene i neprijateljeve snage. Pored toga, treba utvrditi gde će se nalaziti posle izvesnog perioda, tj. za sve vreme dok traje pripremni period (do gotovosti za dejstva). Potrebno je da komanda ima tačne podatke o brzini i kretanju jedinica koje se nalaze na maršu, tempu koji mogu ostvariti snage u napadu, ne gubeći iz vida doba dana,

atmosferske prilike, zemljište i karakter borbenih dejstava. Na osnovu ovakve procene dolazi se do zaključka šta bi trebalo učiniti u izboru vremena i prostora koji nude najbolje uslove za upotrebu sopstvenih snaga.

Obim procene situacije zavisiće od stepena komandovanja koje vrši procenu, i mogućnosti komandanta i komande da pre prijema zadataka upoznaju situaciju na frontu, kao i od podataka sadržanih u zapovesti (naređenju) pretpostavljene komande. Ako je komanda primila zadatak direktivnog karaktera i nije imala mogućnosti da upozna osnovne elemente situacije u predstojećoj zoni borbenih dejstava, obim procene biće širi i zahtevaće više vremena za rad. Ovo bi se moglo prihvatiti kao činjenica koja upućuje na potrebu blagovremenog informisanja komandi o situaciji u zoni predstojećih dejstava i na izdavanje zapovesti i naređenja takve sadržine koji će omogućiti brži i lakši rad potčinjenih na proceni situacije i donošenju odluke.

Situaciju može ceniti komandant sam ili uz kratku konsultaciju nekog od najbližih saradnika (načelnika štaba, pom. komandanta za pozadinu, nekog od načelnika rodova i službi), ili uz učešće celog operativnog dela komande. Kojim će se načinom komandant koristiti zavisiće od operativno-taktičke situacije, ličnih sklonosti, stručne sposobnosti i obima problema za koje treba naći najcelishodnija rešenja.

Posle procene, bilo da je vrši samostalno ili u saradnji sa najbližim saradnicima, komandant može fiksirati osnovnu zamisao za predstojeća dejstva, na osnovu koje mu štab i načelnici rodova podnose svoje predloge. Zamisao se može saopštiti i potčinjenim komandama radi blagovremenog uključivanja u organizacioni proces.

Osnovna zamisao se rađa na bazi odluke — naređenja pretpostavljene komande i realnih zaključaka iz procene situacije komandanta koji fiksira zamisao. Ta zamisao treba da sadrži jasne i sigurne ideje na koje će se oslanjati organi komande u toku rada na pripremi podataka za odluku komandanta.

UPOZNAVANJE ORGANA KOMANDE SA ZADATKOM, OSNOVNOM ZAMISLI I IZDAVANJE UPUTSTVA

Načelnik štaba obično upoznaje komandu sa zadatkom i osnovnom zamisli komandanta, što ne isključuje mogućnost da to učini i sam komandant. Tom prilikom organe komande treba upoznati sa karakteristikama dejstava neprijatelja, zadatkom sopstvene jedinice, zadatkom suseda, sredstvima ojačanja, vremenom i mestom njihovog dolaska, planiranom podrškom pretpostavljene komande i sa zamisli komandanta u izvršenju zadatka. Ovi podaci su načelnicima rodova i predstavnicima vidova potrebni za sastavljanje predloga.

Osnovna zamisao usmerava rad organa komande ka jedinstvenom cilju, traženju najpravičnijeg rešenja za upotrebu rodova i vidova. Zamisao nije odluka pa, prema tome, ona nije definitivno fiksirala sve zadatke za potčinjene. U praksi se može desiti da ko-

mandantova zamisao ne odgovara najcelishodnijoj upotrebi nekog roda ili vida. U tom slučaju načelnik ili predstavnik toga roda (vida) treba argumentima da izloži slabosti pojedinih elemenata osnovne zamisli, u čemu bi je trebalo korigovati u interesu bolje upotrebe njegovog roda (vida). Međutim, on je dužan da podnese predlog za upotrebu roda (vida) po komandantovoj zamisli. Polazeći od operativnih faktora i interesa ostalih rodova i vidova komandant će usvojiti ili odbiti argumente načelnika (predstavnika) toga roda (vida).

Predlozi načelnika rodova i vidova neće se nikad sastavljati po šablonu. Komandant je upoznat sa nizom podataka tako da ga prilikom referisanja načelnika rodova (vidova) neće interesovati sva pitanja koja sadrže njihovi predlozi. Zbog toga je korisno da komandant ili načelnik štaba blagovremeno iznese svoje zahteve načelnicima rodova, ukazujući im na ona pitanja koja su komandantu najvažnija da bi doneo celishodnu odluku. Ovakav postupak će skratiti vreme za sastavljanje i podnošenje predloga (referata) i ograničiti ga na one probleme koje u datoj situaciji treba rešiti.

Da bi se skratilo vreme za sastavljanje predloga, u nekim armijama izrađuju se „štabni obrasci” za svaki rod, odnosno vid. Obrasci su registrovani po brojevima i sadrže određeni broj pitanja, do kojih se došlo na osnovu iskustva u raznim mirnodopskim vežbama. Rad se jednostavno ubrzava na taj način što komandant ili načelnik štaba naređuje svakom organu komande po kome će obrascu pripremiti predlog. Prema tvrdnjama nekih pisaca, ovo se pokazalo korisnim. Bilo bi od interesa proveriti ovo iskustvo u sopstvenoj praksi.

Podaci za komandantovu odluku pripremaju se u okviru pojedinih odeljenja — odseka (operativnog, obaveštajnog, artiljerijskog, inžinjerijskog itd.). Veliki broj odeljenja (odseka) u komandi i karakter njihovih zadataka nameću potrebu da načelnik štaba rukovodi radom na pripremi predloga za odluku. On je odgovoran za tačnost svih podataka i ideja koje organi komande podnose komandantu. Nisu retki slučajevi da pojedini organi komande na vežbama, prilikom sastavljanja i podnošenja predloga, imaju u vidu specifičnosti svoga roda ili službe, ne vodeći računa o celini, interesu i zadacima ostalih rodova i vidova. Zato je dužnost načelnika štaba da u toku pripreme predloga objedinjuje i usmerava rad svih organa komande. U toku pripreme predloga moraju se ujednačiti gledišta svih tih organa o najvažnijim pitanjima sa komandantovom zamisli i predlogom za upotrebu onog roda (vida) koji će u predstojećoj operaciji biti nosilac borbenih dejstava.

U toku rukovođenja radom na pripremi predloga načelnik štaba, u saradnji sa ostalim organima, izrađuje osnovne smernice sadejstva svih rodova i vidova. Smernice se razrađuju na bazi zapovesti (naređenja) pretpostavljene komande, osnovne zamisli komandanta i predloga za upotrebu rodova i vidova koje pojedini organi komande podnose komandantu.

Predlog za organizovanje sadejstva podnosi načelnik štaba pošto komandant sasluša predloge načelnika rodova, odnosno pred-

stavnika vidova. Na osnovu predloga načelnika štaba za organizovanje sadejstva, komandant će moći da potpunije oceni vrednost predloga načelnika rodova, odnosno predstavnika vidova u smislu njihovog najcelishodnijeg angažovanja na izvršavanju zajedničkog zadatka.

Prednost primene ovakvog postupka je u tome što se još u toku referisanja stvaraju osnovne koncepcije za odluku, proveravaju mogućnosti i celishodnosti njenog ostvarivanja u procesu borbenih dejstava i postavljaju temelji za dalji rad komande u planiranju. Posle referisanja i saopštavanja komandantove odluke štab će moći da brže obavlja poslove, izdaje naređenja, zapovesti i druge dokumente.

Postavlja se pitanje rada načelnika rodova i predstavnika vidova u toku pripreme predloga. U višim komandama svaki načelnik roda ili vidovski organ ima pod komandom grupu oficira. Da li će načelnici rodova i predstavnici vidova, posle procene situacije o svom rodu (vidu), na bazi zamisli komandanta, donositi svoju zamisao za upotrebu roda i, na osnovu takve zamisli, zahtevati od svojih potčinjenih predlog za upotrebu svake jedinice? Najverovatnije je da situacija neće dozvoljavati primenu ovakvog načina rada, jer bi to za savremene uslove bio suviše dug proces. Načelnici rodova i predstavnici vidova će najčešće primenjivati takav metod koji će jednovremeno angažovati neposredno potčinjene starešine u proceni situacije i istovremeno ih uključiti u sastavljanje predloga za upotrebu svog roda (vida).

RAD KOMANDE NA RAZRADI PLANOVA I OSTALIH BORBENIH DOKUMENATA

Štab i ostali organi komande pristupaju razradi planova i naređenja odmah posle prijema zadatka i osnovne zamisli komandanta za izvođenje predstojećih borbenih dejstava, ne čekajući donošenje odluke. Osnovna zamisao komandanta, izvodi iz zapovesti i planova pretpostavljene komande, sadrže dovoljno elemenata za početak planiranja.

Istovremenim radom na pripremi podataka za odluku i razradi planova ubrzava se proces rada, reljefnije se sagledava komandantova osnovna zamisao, i postiže usaglašavanje i koordinacija rada organa komande na prikupljanju podataka za odluku.

Osnovni deo plana operacije (boja) najcelishodnije je raditi na karti, jer je takav rad brži i pregledniji. Karta pruža mogućnost da se tačnije, jednostavnije i sa više detalja predviđaju i planiraju mere i postupci jedinica po mestu, objektu i vremenu. Razrađen plan na karti pruža mogućnost komandantu da lakše rukovodi operacijom (bojem), naročito u dinamici.

Rad na razradi plana mogao bi da ima, na primer, ovakav raspored. U toku proučavanja zadatka komandanta i najbližih saradnika, načelnik štaba unosi na kartu podatke iz situacije kod neprijatelja, sopstvenih snaga i suseda. Ovi podaci omogućavaju komandantu i njegovim saradnicima da brže uđu u situaciju i izvlače zaključke za predstojeća dejstva. U toku objavljivanja komandan-

tove osnovne zamisli, načelnik štaba unosi na kartu najvažnije elemente: cilj dejstva, upotrebu nuklearnih sredstava, ideju manevara, podelu zadatka na bliži i sledeći, odnosno na etape, i gotovost za dejstvo. U toku daljeg rada plan se upotpunjuje tako što svi organi komande u procesu pripreme predloga komandantu unose najvažnije podatke iz svojih predloga i odgovarajuće priloge plana operacije.

U osnovni deo plana operacije (boja) najpre se unose podaci iz predloga onog načelnika čiji rod, po zamisli komandanta, treba da bude nosilac borbenih dejstava. Predlozi ostalih organa komande se usaglašavaju analogno komandantovoj zamisli i postavkama predloga za upotrebu roda vojske koji ima glavnu ulogu u izvršavanju zadatka. Svi ovi poslovi treba da se odvijaju pod neposrednim rukovodstvom načelnika štaba. On je dužan da kroz aktivno učešće u planiranju operacije (boja) sinhronizuje i objedini pojedinačne napore organa komande u jednu celinu.

Kad planiranje počinje na bazi naređenja pretpostavljene komande i osnovne zamisli komandanta, najpre se razrađuju najvažniji elementi osnovnog plana operacije (boja) i najpotrebniji prilozi uz osnovni plan kao što su: planovi izviđanja, grupisanje snaga, PNHBO itd.

Kad komandantovoj odluci ne prethode zamisao i podnošenje predloga načelnika rodova, planiraće se na osnovu podataka dobivenih od pretpostavljene komande i na bazi komandantove odluke.

Podaci iz predloga načelnika rodova, uneseni na kartu (odnosni deo operacije — boja), služe komandantu za bržu orijentaciju, potpunije sagledavanje i ocenjivanje predloga za upotrebu određenog roda vojske u odnosu na međusobnu zavisnost sa ostalim rodovima.

Posle donošenja odluke, u osnovni deo plana operacije (boja) unose se potrebne korekcije i od tog momenta planovi se razrađuju na osnovama ustaljenih elemenata.

Sve poslove prilikom planiranja koji imaju neposredan uticaj na rad potčinjenih jedinica, treba završiti do izdavanja direktive (zapovesti). Kratko vreme za pripremni period, značajne i nagle promene situacije, opovrgnuće dosadašnju praksu da se planiranje u višoj komandi produžava posle izdate direktive (zapovesti) i da se potčinjene komande povremeno „pothranjuju” izvodima iz planova.

U osnovnom delu plana operacije (boja) potrebno je konkretizovati najvažnije elemente sadejstva koje treba da utvrdi komandant neposredno posle donošenja odluke. Na bazi takvog sadržaja osnovnog dela plana, štab će moći da na jasnim i konkretnim komandantovim postavkama izradi za potčinjene jedinice kratka i jasna naređenja.

Obim planova i priloga treba svesti na što manju meru. U njima treba razraditi samo pitanja koja su neophodna za izdavanje pravilnih naređenja o utvrđivanju sadejstva i ona koja će olakšati rad komandi u rukovođenju i komandovanju jedinicama u pripremnom i izvršnom periodu operacije (boja).

U savremenim borbenim dejstvima brzo i uspešno će obavljati poslove samo ona komanda koja u svom sastavu ima vrlo sposobne starešine za štabne poslove. Zato je potrebno još u miru izabrati kadar i poslati ga u škole koje bi starešinama, uz solidno vojno-stručno znanje, dale i posebnu specijalnost za štabne dužnosti.

Stalno i uporno uvežbavanje i uvođenje sredstava mehanizacije i automatizacije predstavljaju bitne uslove koji mogu učiniti da komande efikasno i brzo donose odluke, planiraju i reaguju u svakoj situaciji.

Pukovnik
Ilija JURIC